

Quản lý hoạt động tổ chuyên môn ở các trường trung học phổ thông

Nguyễn Thị Nguyệt*

*Học viên Cao học, Trường Đại học Trà Vinh

Received: 18/6/2024; Accepted: 28/6/2024; Published: 6/7/2024

Abstract: To contribute to promoting the quality of TCM management in high schools. Recently, the author has been interested in researching this issue. The article introduces some theoretical issues about the results of this research.

Keywords: Professional team management, high school.

1. Đặt vấn đề

Tổ chuyên môn (TCM) là một trong những đơn vị rất quan trọng trong các trường THPT (THPT). Chất lượng hoạt động của TCM không chỉ mang lại những ý nghĩa to lớn trong việc nâng cao chất lượng nhà trường.

Trong thực tiễn hiện nay, công tác quản lý hoạt động TCM tại một số trường THPT còn nhiều vấn đề cần chú ý. Hiện tại, vẫn còn nhiều trường hợp hiệu trưởng quản lý công tác TCM dựa theo thói quen và kinh nghiệm, chưa nắm vững quy trình quản lý, vì vậy, dẫn đến tình trạng chủ quan trong quản lý công tác TCM. Nhìn chung, công tác quản lý hoạt động TCM ở các trường THPT đôi khi thực hiện không đồng bộ, do đó, việc đánh giá chất lượng giáo dục giữa các đơn vị còn gặp nhiều hạn chế.

Có thể thấy, thực hiện theo Chương trình Giáo dục phổ thông (GDPT) cũng như sự chỉ đạo, hướng dẫn của Bộ Giáo dục và Đào tạo (GD&ĐT); của các bộ, ngành cấp trên, các trường THPT có quyền và trách nhiệm chủ động trong việc xây dựng và tổ chức thực hiện kế hoạch giáo dục, kế hoạch dạy học. Để thực hiện tốt những nhiệm vụ đó, việc đẩy mạnh chất lượng quản lý TCM ở các trường THPT là cần thiết. Vì vậy nghiên cứu về quản lý hoạt động TCM ở các trường THPT là vấn đề cần thiết hiện nay.

2. Nội dung Nghiên cứu

2.1. Một số khía cạnh liên quan

2.1.1. Tổ chuyên môn: Theo Điều lệ trường THCS, trường THPT và trường phổ thông có nhiều cấp học ban hành ngày 15/9/2020 của Bộ GD&ĐT quy định: “Cán bộ quản lý, GV, viên chức làm công tác thư viện, thiết bị giáo dục, cán bộ làm công tác tư vấn cho HS của nhà trường được tổ chức thành các TCM. TCM có tổ trưởng, nếu có từ 07 thành viên trở lên thì có tổ phó. Tổ trưởng, tổ phó TCM do hiệu trưởng bổ nhiệm, chịu sự quản lý, chỉ đạo của hiệu

trưởng”. TCM chính là một yếu tố quan trọng trong hệ thống bộ máy tổ chức, quản lý của các trường THPT.

2.1.2. Hoạt động TCM ở trường THPT

Trường THPT giảng dạy từ lớp 10 đến lớp 12 theo CTGD do Bộ trưởng Bộ GD&ĐT ban hành, thực hiện thời gian học tập theo biên chế năm học do Bộ GD&ĐT quy định. Căn cứ CTGD và biên chế năm học, nhà trường XDKH và thời khóa biểu để điều hành HĐDH.

Hoạt động TCM là hoạt động quan trọng nhất trong các nhà trường THPT, hoạt động này có vai trò quyết định chất lượng dạy học của nhà trường. Hoạt động TCM ở trường THPT là hoạt động nhằm thực hiện chiến lược phát triển của nhà trường, CTGD, các HĐGD và các hoạt động khác hướng tới mục tiêu giáo dục.

Theo Điều 16 của Điều lệ trường trung học, TCM có những nhiệm vụ cụ thể như sau: (1) Xây dựng và thực hiện kế hoạch hoạt động của Tổ, hướng dẫn xây dựng và quản lý KHCN của các thành viên trong Tổ theo KHDH cũng như các HĐGD của trường; (2) Tổ chức bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cũng như đánh giá, xếp loại viên chức theo quy định; (3) Giới thiệu tổ trưởng, tổ phó; (4) Đề xuất khen thưởng, kỷ luật đối với GV.

2.2. Nội dung HĐTCM ở trường THPT

Hoạt động cơ bản của TCM gồm: XDKH hoạt động TCM; thực hiện chương trình giảng dạy; quản lý hồ sơ chuyên môn; tổ chức các buổi sinh hoạt chuyên đề; hoạt động giảng dạy HS yếu, bồi dưỡng HSG, tham quan học tập; phân công, sử dụng đội ngũ; sinh hoạt TCM; dự giờ thăm lớp; tham gia đề xuất khen thưởng, kỉ luật đánh giá, xếp loại các thành viên trong Tổ theo các quy định hiện hành.

- *XDKH TCM:* Trong hoạt động của TCM ở trường THPT có nhiều loại kế hoạch được xây dựng

và thực hiện. Có 2 loại kế hoạch nằm trong nhiệm vụ của TCM, được quy định trong Điều lệ trường trung học,

- *Thực hiện chương trình giảng dạy:* LKH thực hiện chương trình môn học; Triển khai thực hiện chương trình môn học; Giám sát việc thực hiện chương trình môn học; Đánh giá việc thực hiện chương trình môn học

- *Những hình thức thực hiện hoạt động chuyên đề:* Hội thảo; Thuyết trình; Dạy thử nghiệm.

- *Nội dung của hoạt động chuyên đề:* Xây dựng chuyên đề dạy học; Biên soạn hệ thống câu hỏi; Thiết kế tiến trình dạy học; Tổ chức dạy học và dự giờ. TTCM cần tổ chức sinh hoạt chuyên môn ít nhất 2 tuần 1 lần theo quy định. Nội dung sinh hoạt TCM cần tập trung giải quyết những vấn đề khó khăn trong quá trình thực hiện nhiệm vụ chung của Tổ.

2.3. Các phương thức tổ chức HĐTCM ở trường THPT

* Hoạt động tổ chức môi trường tự học, tự bồi dưỡng

Với hoạt động tổ chức môi trường tự học, tự bồi dưỡng, TCM có thể tổ chức bằng nhiều hình thức khác nhau. Chẳng hạn, đối với cấp tổ, cấp trường TCM có thể tổ chức các chuyên đề; TCM có thể tổ chức các buổi hội thảo đối với cấp cụm, cấp ngành. Ngoài ra, TCM có thể thống nhất yêu cầu các GV trong Tổ tự tìm tòi, học tập nâng cao trình độ. Từ nỗ lực tự học, GV ở các TCM có thể áp dụng những sáng kiến, kinh nghiệm hay của bản thân vào giảng dạy, chia sẻ với đồng nghiệp trong TCM nói riêng và toàn trường nói chung. Tổ chức thực hiện mục tiêu, nội dung, PPDH và giáo dục

* Bồi dưỡng GV tập sự, bồi dưỡng GV tại trường và tập huấn GV

TCM nên tổ chức sinh hoạt chuyên môn thông qua hoạt động dự giờ, góp ý cho đồng nghiệp và tập huấn, báo cáo chuyên đề. Cần thực hiện theo quy trình sau: XDKH báo các nội dung bồi dưỡng, tập huấn cụ thể mà GV của TCM quan tâm, những khó khăn cần được chia sẻ, hỗ trợ kịp thời.

GV phụ trách chuẩn bị nội dung sẽ trình bày ý tưởng trước TCM để được góp ý trước khi triển khai. Sau khi trình bày tại buổi sinh hoạt chuyên đề/hội thảo TCM cần tập trung thảo luận, góp ý rút kinh nghiệm những ưu điểm và khuyết điểm nhằm điều chỉnh, hoàn thiện chuyên đề. Từ đó, có thể áp dụng vào các buổi dạy cụ thể đối với GV tập sự, GV trong đơn vị.

2.4. Các điều kiện để hỗ trợ cho HĐTCM ở trường THPT

Hiệu trưởng phải quan tâm đặc biệt đến đời sống, sức khỏe và sự trưởng thành nghề nghiệp của GV, đưa ra những nhận xét khen/ chê kịp thời đối với GV nhằm khuyến khích công tác nhiệt tình của họ.

Xây dựng chế độ, chính sách khuyến khích TTCM, GV hoàn thành các nhiệm vụ, thống nhất các loại hồ sơ, sổ sách của tổ và của các cá nhân.

Để đảm bảo hoạt động TCM, trong quản lý, lãnh đạo nhà trường cần giải quyết hợp lý và kịp thời các đề xuất, kiến nghị từ các TCM, quan tâm đến bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ cho các thành viên mỗi tổ.

Ngoài ra, nhà trường cần tạo được bầu không khí tâm lý sư phạm lành mạnh, tạo động lực cho các thành viên của trường hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ được giao, góp phần thúc đẩy sự phát triển của nhà trường.

2.5. Quản lý hoạt động tcm ở trường THPT

2.5.1. LKH hoạt động TCM ở trường THPT: là quá trình mà chủ thể quản lý LKH hoạt động TCM phải đảm bảo đầy đủ các nội dung công việc của TCM với các loại kế hoạch như: Kế hoạch năm học định hướng kế hoạch TCM; Kế hoạch chuyên môn thực hiện chương trình giảng dạy; quản lý hồ sơ chuyên môn; tổ chức các hoạt động chuyên đề, tham quan học tập; phụ đạo HS yếu, bồi dưỡng HS giỏi; sinh hoạt TCM...

LKH hoạt động TCM ở trường THPT làm giảm được sự chông chéo và những hoạt động làm lãng phí nguồn lực của tổ chức. Khi LKH thì những mục tiêu đã được xác định, những phương thức tốt nhất để đạt được mục tiêu đã được lựa chọn nên sẽ sử dụng nguồn lực một cách tối ưu, giảm thiểu chi phí bởi kế hoạch được xây dựng sẽ tập trung vào các hoạt động hiệu quả và phù hợp.

Thông qua LKH hoạt động TCM ở trường THPT cho cả năm học, từng học kỳ, từng tháng, hiệu trưởng có thể quản lý chất lượng hoạt động TCM ở trường THPT vừa dài hạn, vừa ngắn hạn.

2.5.2. Tổ chức hoạt động TCM ở trường THPT

Hoạt động TCM trong trường THPT là hoạt động thường xuyên, đòi hỏi sự tham gia đồng bộ giữa các tổ chức, cá nhân liên quan. Những tổ chức và cá nhân tham gia hoạt động TCM tương tác với nhau, hình thành một cơ cấu tổ chức hoạt động TCM

Hiệu trưởng có nhiệm vụ: (1) Lãnh đạo toàn diện hoạt động TCM của trường; (2) Thành lập Ban bồi dưỡng chuyên môn; (3) Phân công nhiệm vụ cụ thể về quản lý hoạt động TCM cho các thành viên trong Ban lãnh đạo, Ban Bồi dưỡng chuyên môn; (4) Tổ

chức kiểm tra, đánh giá hoạt động TCM theo đúng quy định của Bộ GD&ĐT.

Phó hiệu trưởng: giữ vai trò thường trực trong hoạt động TCM của trường; xây dựng kế hoạch, tham mưu, giúp việc cho hiệu trưởng trong quản lý hoạt động TCM, Tổ trưởng TCM dưới sự chỉ đạo của trường thực hiện các nhiệm vụ: (1) Thực hiện hoạt động TCM; (2) Phối hợp với các bên liên quan (các đoàn thể, các ban, hội đồng...) thực hiện hoạt động TCM; (3) Phối hợp với Phó hiệu trưởng cập nhật, bổ sung, điều chỉnh hoạt động TCM (LKH và thực hiện hoạt động chuyên môn thường xuyên của TCM).

Tổ phó chuyên môn: Hỗ trợ tổ trưởng thực hiện các nhiệm vụ được phân công (dự giờ, thăm lớp, kiểm tra hồ sơ sổ sách GV...)

GV: Chấp hành nghiêm túc nội quy, quy định của đơn vị; thực hiện tốt những quy chế chuyên môn; quan hệ tốt với đồng nghiệp trong tổ, trong trường và gương mẫu với học sinh.

2.5.3. Lãnh chỉ đạo hoạt động TCM ở trường THPT

Định hướng phân đầu cho nhà trường, GV, nhân viên thông qua việc giúp các cá nhân xác định mục tiêu ngắn hạn (tháng, học kỳ, năm học), mục tiêu dài hạn (5 năm) về các nội dung: nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ; trình độ ngoại ngữ; trình độ chính trị; đăng ký danh hiệu thi đua các cấp.

Ra quyết định là kết quả của cả một quá trình xác định vấn đề và lựa chọn một phương án trong số những phương án khác nhau. Ra quyết định không tách rời mà luôn đan xen với việc lập kế hoạch, là một bước của việc LKH bởi vì mọi quyết định của người quản lý phải thật hợp lý với các kế hoạch đã được xây dựng.

Ra quyết định trong hoạt động TCM bao gồm: Quyết định chiến lược: định hướng hoạt động TCM trong nhà trường giai đoạn 05 năm học; Quyết định sách lược: xây dựng mục tiêu, nhiệm vụ hoạt động TCM trong nhà trường trong từng học kỳ, từng năm học để hướng tới việc thực hiện chiến lược.

2.5.4. Kiểm tra hoạt động TCM ở trường THPT

Căn cứ các định nghĩa, quan niệm nêu trên, có thể xác định: Kiểm tra hoạt động TCM ở trường THPT là việc ứng dụng những phương pháp, biện pháp để đảm bảo những hoạt động TCM được thực hiện một cách hiệu quả; thành quả hoạt động TCM ở trường THPT đạt được tương thích với các mục tiêu đã định, đồng thời là cơ sở thông tin, phản hồi để thực hiện các điều chỉnh cần thiết về hoạt động TCM ở trường THPT.

Xây dựng tiêu chí kiểm tra công việc của TCM, GV, nhân viên thật cụ thể. Những tiêu chí này cần được hiệu trưởng phổ biến công khai và rõ ràng cho đội ngũ.

Tiêu chí kiểm tra công việc bao gồm tiêu chí đánh giá chất lượng công việc, tiến độ thực hiện theo kế hoạch, thái độ thực hiện công việc.

Thực hiện kiểm tra công việc của TCM, giáo viên, nhân viên: có thể tiến hành qua hai hình thức kiểm tra định kỳ và kiểm tra đột xuất.

Kiểm tra định kỳ, Kiểm tra đột xuất, Phân cấp kiểm tra.

Hoạt động TCM trong trường THPT là một đề tài được khá nhiều các nhà nghiên cứu quan tâm. Tuy nhiên, việc tìm hiểu đề tài này nói chung khi đặt vào trường hợp các trường THPT cụ thể là cần thiết.

Hoạt động TCM ở trường THPT cần phải đảm bảo đầy đủ các nội dung: Công tác XDKH hoạt động TCM; Công tác thực hiện chương trình GDPT; Công tác quản lý hồ sơ chuyên môn; Công tác tổ chức các hoạt động sinh hoạt chuyên đề; Công tác hoạt động phụ đạo HS yếu, bồi dưỡng HS giỏi, tham quan học tập; Công tác phân công, sử dụng đội ngũ; Công tác sinh hoạt TCM; Công tác thăm lớp, dự giờ; Công tác tham gia đánh giá, xếp loại GV theo chuẩn nghề nghiệp GV trung học và các quy định khác hiện hành; Công tác đề xuất khen thưởng, kỉ luật đối với GV.

Hiệu trưởng cần phải quản lý hoạt động TCM theo các chức năng quản lí: Lập kế hoạch, Tổ chức, lãnh đạo và kiểm tra; thể hiện đầy đủ các chức năng quản lí trong tất cả nội dung hoạt động TCM; đồng thời nắm bắt, phân tích các yếu tố chủ quan, khách quan tác động đến hoạt động TCM; tận dụng những cơ hội sẵn có để thúc đẩy công tác này tốt hơn và khắc phục, giải quyết những khó khăn tồn tại.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ GD&ĐT (2020), *Điều lệ trường trung học cơ sở, trường THPT và trường phổ thông có nhiều cấp học*, (Ban hành kèm theo Thông tư số: 32/2020/TT-BGDĐT ngày 15/9/2020 của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT).

2. Bộ GD&ĐT (2018), *Thông tư số 20/2018/TT-BGDĐT ngày 22/8/2018 Ban hành quy định chuẩn nghề nghiệp giáo viên cơ sở GDPT*. Hà Nội

3. Trần Khánh Đức (2014), *Giáo dục và phát triển nguồn nhân lực trong thế kỉ XXI*, NXB Giáo dục Việt Nam.

4. Phạm Minh Hạc (1986), *Một số vấn đề về giáo dục và khoa học giáo dục*, NXB Giáo dục, Hà Nội.